Următoarea conferință a fost ținută în Săptămâna Luminată a anului 1981, în fața celor din Frăția Studențească Creştin-ortodoxă Sf. Serafim la UC Santa Cruz, al cărei povățuitor duhovnicesc, actualul stareț Anastasie, ne-a acordat cu toată bunăvoința permisiunea să retipărim această transcriere din „Jurnalul vechii catedrale a Sfintei Fecioare Maria, ‚Bucuria celor necăjiți,' pe iulie-septembrie 1994.

În seara aceasta aş vrea să vorbesc despre un subiect pe care-l consider deosebit de relevant pentru vremurile noastre: sfârşitul lumii; în mod special despre semnele vremurile, care se împlinesc în zilele noastre, semne ce ne duc cu gândul la sfârşitul ne indică venirea sfârşitului lumii.

În trecut a existat un număr de momente/perioade când subiectul semnelor devenise foarte interesant. De fapt, le puteți numi chiar vremuri „apocaliptice." Apostolii înşişi credeau că vremurile lor erau deosebit de apocaliptice. De pildă, nu de puține ori, în Vest, în jurul anului 100, a existat o aşteptare tensionată a sfârşitului. În Rusia, în preajma trecerii în secolul XV, iarăşi a fost o perioadă în care se aştepta ca sfârşitul să vină în scurt timp. Iar în vremurile noastre, de asemenea, există o mulțime de oameni care au acelaşi simțământ că timpul este pe sfârşite, că ceva „măreț" se va întâmpla. Adesea, evenimentul este legat de anul 2000; adică însuşi faptul că ajungem la sfârşitul a două milenii de Creştinism, şi că mileniul însuşi este ceva de mare importanță, ...o mie de ani încheiați sau două ne-ar indica faptul că se apropie o criză de proporții, mulți oameni înțelegând-o prin prisma sfârşitului lumii.

Bineînțeles că aceasta nu înseamnă nimic, deoarece nu ştim nici ziua, nici ceasul când se va sfârşi lumea. Cu toate acestea, voi încerca să arăt ce atitudine ar trebui să avem în privința aşteptării sfârşitului.

Astăzi, când ne gândim la „conştiința apocaliptică" ne ducem cu gândul la sectarii protestanți de tot felul, care pretind că dețin informații foarte precise despre ceea ce se va întâmpla la sfârşitul acestei ere. Şi nu numai gânditorii religioşi se ocupă cu acestea, ci şi banalii filosofi profani care vorbesc despre sfârşitul lumii într-un mod foarte îndrăzneț.

Vă voi da un exemplu, unul care trebuie să fie foarte aproape de noi deoarece este vorba de un scriitor creştin-ortodox: Alexander Soljenițân. El trăieşte în afara Rusiei din 1974, şi a scris despre viața din Uniunea Sovietică, în mod special despre lagărele de muncă sovietice – cumplitul/teribilul Gulag. Nu este cineva pe care l-am putea cataloga drept mistic, gânditor obscur, sau visător; este cineva cu picioarele pe pământ.

În urmă cu aproape trei ani, într-o conferință ținută la Universitatea Harvard, el le spunea cu îndrăzneală celor din Vest, că civilizația lor [a ruşilor] este pe cale de a se prăbuşi şi că sunt în pericol de a fi copleşiți de comunişti, că umanismul modern nu este atât de profund încât să satisfacă sufletul omului, iar dacă Rusia va reuşi să răstoarne comunismul, ea nu-şi va găsi nici un model de urmat. La sfârşitul discursului său, pentru aşi întări ideile şi pentru a exprima gravitatea crizei din lumea contemporană, el a spus următoarele:

„Dacă lumea n-a ajuns la un sfârşit, ea s-a apropiat în schimb de o întorsătură istorică majoră, egală în importanță cu trecerea de la Evul Mediu la Renaştere."

El vorbeşte aici foarte serios despre posibilitatea sfârşitului lumii, întemeindu-se pe observațiile sale conform cărora este imposibil ca oamenii să trăiască mult fără a avea rădăcini spirituale adânci, iar în Răsărit, aceste rădăcini spirituale au fost dezrădăcinate de comunism, iar în Vest de umanismul secularizat.[1]

În alte scrieri, Soljenițân, ca şi alți scriitori realişti de astăzi, vorbeşte despre diferite motive, deosebite de cele spirituale, prin care el afirmă că umanitatea se confruntă astăzi cu o criză majoră. El pomeneşte de acele chestiuni care se găsesc în tot felul de reviste de informație sau periodice, şi anume: chestiuni precum apropierea vremii când resursele pământului se vor sfârşi, dacă ele vor fi folosite la nivelul la care sunt folosite acum; dezastruoasa poluare a aerului şi a apei, care e mult mai gravă în Rusia decât în America; suprapopularea pământului şi apropierea unei perioade de criză a lipsei de hrană; şi, bineînțeles, dezvoltarea industriei de arme din ultimele decenii, care face tot mai posibilă anihilarea vieții umane - toate acestea făcând parte din grupa semnelor materiale sau fizice ale marii crize ce se apropie; apoi, sfârşitul epocii moderne, poate chiar sfârşitul lumii înseşi etc.

Totuşi, mult mai importante decât acestea sunt semnele spirituale, care în zilele noastre se înmulțesc vertiginos. Iată şi subiectul principal despre care vreau să vorbesc acum. Înainte de toate aş vrea să vă pun o întrebare: care trebuie să fie atitudinea unui creştin-ortodox față de ideea sfârşitului lumii, respectiv față de semnele care-l anticipează/preced? Oare trebuie să le respingem pe toate, privindu-le ca pe un fel de superstiții, o isterie sau altceva?

[1] Ateu [n. tr].

Nu, nu trebuie. În primul rând avem răspunsul dat de Însuşi Hristos în Sfânta Evanghelie. Cu două zile înainte de Patima Sa, ucenicii au venit la El pe Muntele Măslinilor şi L-au întrebat: „Spune-ne, când vor fi toate aceste semne?" adică distrugerea Templului, de care tocmai pomenise. Apoi L-au întrebat: „care va fi semnul venirii Tale şi al sfârşitului lumii? Ca răspuns, Domnul le dă o serie de îndrumări. În primul rând le spune să se ferească de amăgiri, să se ferească a-i urma falsului Hristos. Apoi că vor fi diferite semne: războaie, foamete, cutremure, dar toate acestea nu sunt/reprezintă sfârşitul ci doar începutul durerilor.

Apoi vor fi semne de ordin moral: prigonirea creştinilor, intensificarea răului, răcirea tot mai mare/crescândă a dragostei, care este unul din principalele semne ce ne indică că creştinătatea este pe moarte/în decadenţă, deoarece semnul creştinului, după cuvântul Domnului, este ca el să aibă dragoste/dragostea Lui. Apoi avem un alt semn, acela al propovăduirii Evangheliei la toate neamurile, iar după aceasta va veni sfârşitul. Va mai fi un semn mult mai cumplit decât cele deja pomenite – războaiele, foametea, cutremurele; şi anume că „urâciunea pustiirii va fi în locul cel sfânt," semn pe care trebuie să-l înţelegem în acord cu interpretarea pe care ne-au transmis-o Sfinţii Părinţi, despre care vom vorbi acum.

După acestea, El mai vorbeşte de faptul că zilele vor fi scurtate de dragul celor aleşi /pentru cei aleşi. Semnele sfârşitului propriu-zis sunt: soarele se va întuneca, luna nu-şi va mai da lumina ei, stelele vor cădea din cer, după care Hristos va apărea venind pe norii cerului cu Semnul Crucii.

El ne spune că nu e al nostru a şti ziua şi ceasul în care El va veni. Cu toate acestea, trebuie să luăm aminte. El ne dă pilda smochinului; astfel ca atunci când vom vedea că smochinii vor înverzi, să ştim că vara este aproape. Tot aşa, când priveghem pentru semnele vremurilor şi vedem că aceste lucruri încep să se întâmple, vom şti că vremurile sunt coapte/se împlinesc vremurile şi că sfârşitul se apropie.

De aceea, nu trebuie să priveghem pentru a afla de o anumită zi sau de un anume ceas, ci doar pentru semnele sfârşitului, tocmai pentru a fi pregătiţi, pregătiţi mai ales pentru a rezista înşelărilor, înşelări care fac parte din marile evenimente ce se vor petrece atunci: venirea lui Antihrist, despre care vom vorbi acum pe scurt.

Răspunsul dat creştinilor este să privegheze şi să fie gata pentru acel timp. Capitolul 25 din Evanghelia Sfântului Matei prezintă mai multe imagini şi pilde despre modul cum trebuie să priveghem: cele cinci fecioare nebune şi cele cinci înţelepte, adică cele ce au primit harul Sfântului Duh, care se ocupă mai mult cu viaţa creştină, fără a rămâne la simple învăţături şi a nu lucra nimic în acest sens.[2] Apoi avem pilda talanţilor...

Epoca apostolică a primelor secole era plină de fervoarea nădejdii că Hristos se va întoarce curând. Deşi nouă, celor de astăzi, ne este greu să ne imaginăm o astfel de atitudine: Sfinţii Apostoli erau plini de o fervoare/aprindere/dragoste/înfierbântare atât de mare pentru Hristos încât au plecat spre toate colţurile lumii,[3] şi chiar au ajuns. Apostolul Toma a plecat în India, iar unii spun că a ajuns până în China; Sfântul Andrei s-a dus în nordul Sciţiei, care acum se află pe teritoriu rusesc; Aristobul şi alţii s-au dus în Anglia; Sfântul Matei şi alţii s-au dus la sud de Abisinia. Toată lumea civilizată din acea vreme a fost străbătută de Apostoli, deoarece simţeau că lumea se apropia de sfârşit iar ei trebuiau să meargă în toate ţările pentru a propovădui Evanghelia. Deja până la distrugerea Ierusalimului de către romani în anul 70 d. Hr., Evanghelia fusese propovăduită aproape în toată lumea locuită. Din acea vreme încolo, ţările cărora li se propovăduise începuseră să aducă roade din seminţele Evangheliei ce se propovăduia acolo.

Iar dacă luăm indiferent ce ţară din cele care au primit Evanghelia, vedem clar roadele pe care aceasta le-a adus. A avut sfinţi, vieţile oamenilor au fost radical schimbate, făcându-se o diferenţă clară între vremea când acea ţară era păgână şi vremea când a primit Creştinismul. Dacă luaţi orice ţară din Vest, fie Britania sau Franţa, fie Bizanţul de Răsărit, Siria sau Rusia – veţi vedea toate aceste împliniri.

Există anumite pasaje în care Apostolii menţionează sfârşitul. De exemplu, în Epistola Sf. Ap. Pavel către Evrei [10: 37] el citează din proorocul Avacum [2: 3]: *...el se va împlini la vreme şi nu va fi vedenie mincinoasă. Dacă întârzie, aşteaptă-l, căci va veni sigur, fără greş*. În Filipeni [4: 4-5]: *Bucuraţi-vă pururea... Domnul este aproape*. Sf. Ioan, în prima sa Epistolă, spune: *Copii, este ceasul de pe urmă* [apocalipsa]. Iar la sfârşitul Apocalipsei, Însuşi Hristos spune: *Iată, vin curând. Amin.*

Iată cum, încă din acea vreme, creştinii mai fervenţi/înflăcăraţi/râvnitori aveau convingerea de nezdruncinat că în curând lumea îşi va atinge sfârşitul. Desigur că de atunci şi până acum au trecut peste 19 secole. Înseamnă oare că Apostolii au greşit? Sau că trebuie să respingem toate aceste idei conform cărora sfârşitul este aproape/despre sfârşitul care se apropie, că Hristos va veni curând? Nu, nicidecum. Ceea ce

---

[2] Precum fecioarele nebune [n. tr.]

[3] Aici părintele Serafim pare că face un subtil joc de cuvinte: mai înainte a vorbit despre diferite [posibile] *sfârşituri* [*ends*] ale lumii iar aici vorbeşte despre Apostoli care *went out to all the ends of the world* [.!.][n. tr.].

trebuie să înțelegem e faptul că aceasta este calea cea dreaptă, şi că ea este calea cea duhovnicească. Dacă noi înşine ducem o viață duhovnicească conştientă, purtând un război nevăzut împotriva firii căzute şi a dracilor care se oştesc asupra noastră, ne vom afla neîncetat în aşteptarea venirii lui Hristos în sufletul nostru.

Desigur că odată ce murim/cu moartea, trebuie să-L întâmpinăm/întâlnim pe Hristos. [Desigur că odată cu moartea Îl întâmpinăm pe Hristos]. Şi oricine crede şi simte că are acest simțământ/această credință în suflet, pentru unul ca acesta este un lucru foarte firesc să aştepte venirea lui Hristos. Singurul pericol e acela de a trece peste nişte limite/a fi excesiv de etuziaşti, încercând să stabilim date, să calculăm cu exactitate momentul când se va întâmpla, să ne interesăm de evenimentele specifice care se vor întâmpla şi să ne grăbim să le rânduim în categorii sau capitole ale Apocalipsei.

De pildă, cu câțiva ani în urmă a apărut o carte devenită ulterior celebră, intitulată „Ultima mare planetă pământ" [The Late Great Planet Earth]. În decurs de douăzeci de ani ea va deveni demodată, la fel şi ideile pe care le vehiculează. Autorul va trebui să scrie o altă carte pentru a se potrivi noilor evenimente. Nu merită să intrăm în aceste detalii. Abordarea noastră trebuie să fie puțin mai extinsă, puțin mai înaltă/la un nivel mai înalt, dar la fel de fermă/hotărâtă. Bineînțeles că marea greşeală pe care o fac aceşti oameni care intră în detalii se petrece atunci când cad în hiliasm: adică credința conform căreia Hristos va veni pe pământ pentru o mie de ani. Este o erezie foarte complicată care s-a răspândit chiar şi în primele secole creştine şi care a fost condamnată la al Doilea Sinod Ecumenic. Mai exact, atunci când în Crez s-a inserat propoziția: „... a Cărui Împărăție nu va avea sfârşit." Ideea era că – şi încercați să citiți textul direct, fără a-l interpreta, citind în special ceea ce au scris Sfinții Părinți despre el - din moment ce în Apocalipsă se spune că diavolul a fost legat pentru o mie de ani şi că Hristos a venit şi împărățeşte o mie de ani cu Sfinții Săi, trebuie să existe o perioadă de o mie de ani cândva între Prima şi a Doua Venire a lui Hristos. Aceasta înseamnă că trebuie să avem trei feluri de judecăți . Protestanții vorbesc de „Marele Tron Alb al Judecății" şi de alte feluri de judecăți. Aceasta nu face decât să semene confuzie în întreaga imagine a eshatologiei creştine.

În interpretarea unanimă a Sfinților Părinți Ortodocşi, nu avem de-a face cu nici un mister: „Împărățirea lui Hristos împreună cu Sfinții Săi" se desfăşoară în prezent. Aceasta este Biserica. Viața Bisericii este o stare binecuvântată foarte, fiindcă suntem cu Hristos, avem harul Său, avem Trupul şi Sângele Lui în noi ceea ce este un adevărat Rai.

Iată ce numesc de fapt oamenii mileniu: mia de ani a Apocalipsei reprezintă înmulțirea numerelor 10×10×10, care în limbaj simbolic înseamnă [îm]plinirea perioadei dintre Prima şi a Doua Venire a lui Hristos. Dacă vă aşteptați la vreo perioadă anume de o mie de ani, atunci veți fi foarte nerăbdători să fiți martorii acestei perioade, încercând să înmulțiți tot felul de semne pe care le vedeți în cale şi, cu cel mai mic lucru care se întâmplă, începeți să strigați: „Acesta e un semn al sfârşitului..." Şi, de fapt, se poate să nu fie deloc. Ori poate să fie unul din acele semne care au loc în toată istoria, ca de pildă, semnul conform căruia vor fi mulți antihriști. Sf. Ioan Teologul scrie că încă din vremea sa s-au arătat deja mulți antihriști. Dar aceasta nu înseamnă că este un semn că lumea se apropie acum de ultimii ei zece de ani; înseamnă mai degrabă că acesta este unul din semnele spirituale care pregătesc/pregătitoare pentru/înainte-mergătoare pentru sfârşitul lumii.

Dar şi Sfântul Apostol Pavel, care era foarte conştient de venirea sfârşitului lumii şi de venirea lui Hristos, îi avertizează chiar pe creştinii din vremea lui să nu se arate prea entuziaşti în privința sfârşitului lumii. Şi zice: *Să nu vă clintiți degrabă cu mintea, nici să vă spăimântați - nici de vreun duh, nici de vreun cuvânt, nici de vreo scrisoare ca pornită de la noi, cum că ziua Domnului a şi sosit. Să nu vă amăgească nimeni, cu nici un chip; căci ziua Domnului nu va sosi până ce mai întâi nu va veni lepădarea de credință şi nu se va da pe față omul nelegiuirii, fiul pierzării* [II Tesal. 2: 1-4]. Acesta este un semn deosebit de important al sfârşitului: căderea de la credință sau apostazia şi venirea omului nelegiuirii, care este Antihrist. Asupra acestui subiect vreau să ne concentrăm puțin atenția. Acest concept al apostaziei este o cheie prin care putem înțelege evenimentele din vremea noastră. Este un subiect foarte delicat/complex, în care cu greu putem intra. Totuşi, pe scurt, cel care cercetează istoria, făcând o trecere în revistă a trecutului, a celor două mii de ani de istorie, în special la istoria Occidentului, poate observa o linie continuă de evoluție. În primii nouă sute sau o mie de ani, vedem cum răsar diverse linii ce pun bazele istoriei şi civilizației noastre moderne. Civilizația de astăzi este formată din evenimentele şi evoluțiile de ieri.

Atunci când Soljenițân vorbeşte despre venirea marii crize, sau chiar de sfârşitul lumii, el se referă la faptul că acest curent istoric, care continuă să se manifeste de cel puțin două mii de ani, acum se apropie de sfârşit. Nu mai poate merge în nici o direcție: fie trebuie să se schimbe radical, fie să tindă către distrugerea umanității.

Soljeniţân îi descoperă urma/traseul acestui curent la sfârşitul Evului Mediu. De fapt, îl află chiar mai departe. Dacă îl examinaţi istoric, cred că veţi observa că ar ajunge în timpul când Biserica Romei s-a rupt de restul Bisericii; adică în anul 1054, la mijlocul secolului XI. Ceva s-a întâmplat Occident: Occidentul a ales să meargă pe calea sa.

Această ruptură din partea Romei a fost începutul a ceea ce poate fi numit primul val al apostaziei.[4] Apostazie înseamnă „înstrăinare,"[5] indiferent de intensitate/gravitate/nivel/cât de mică este. Dacă priviţi la Roma din secolul XII, ea se afla încă aproape de Ortodoxie; cu toate acestea, începuse să devieze prin noile sale idei despre importanţa papei şi aşa mai departe. Odată începută, această mişcare de apostazie, a mers pas cu pas/încet-încet într-un mod foarte logic ajungând să producă lumea pe care o vedem astăzi. Roma s-a rupt de Biserică deoarece ideile lumeşti ale guvernării bisericeşti – papalitatea – au devenit dominante/prevalente. Văzându-se independentă de Bisericile din Răsărit, Roma a început să fie pătrunsă de inovaţii, careau curprins întreaga viaţă până a devenit, de-a lungul veacurilor, tot mai diferită de Ortodoxie.

Secularizarea/Duhul lumesc din lumea Occidentală a făcut posibilă renaşterea păgână, care a dus la depărtarea Bisericii romane de adevăratele practici ale Bisericii primare – cea mai semnificativă dintre inovaţii fiind practica „indulgenţelor," mai ales ideea vânzării lor – fapt care a produs Reforma protestantă, care a respins treptat aproape toate tradiţiile creştine vechi, precum şi diverse superstiţii şi practici ipocrite împotriva cărora se presupune că se împotriveau.

Aceasta la rândul ei a produs reacţia cunoscută sub numele de Epoca Luminilor - secolul XVIII, care a respins pe de-a-întregul religia şi a încercat să întemeize viaţa pe raţiunea umană sau bunul simţ. La bază, civilizaţia actuală încearcă şi ea să se întemeieze şi să trăiască pe astfel de principii. De aici s-a născut şi comunismul, din care a venit Soljeniţân şi împotriva căruia protestează el, care este cea mai consistentă formă de încercare de a face viaţa de pe pământ să se potrivească exclusiv ideilor umane, mai degrabă decât celor dumnezeieşti/respingându-le pe cele dumnezeieşti.

Dacă Roma n-ar fi părăsit de la început Ortodoxia şi nu ar fi început tot acest proces, istoria ar fi fost cu totul alta. Chiar şi acum putem vedea că ţările ortodoxe din Răsărit, precum Grecia şi Rusia, nu au avut o Renaştere, o Reformă, sau o perioadă iluministă, aşa cum a avut Vestul. Iar dacă ei sunt pătrunşi de acelaşi tip de perspectivă/viziune ca şi în Vest, este pentru că în ultimul sau în ultimele două secole ei au acceptat toate aceste idei fiind otrăviţi de ele şi, de aceea, au devenit parte din lumea întreagă care acum este amestecată într-o singură civilizaţie, civilizaţia occidentală şi perioada ei de decadenţă, îndreptată spre moarte, după cum pe bună dreptate o vede Soljeniţân. În acelaşi pasaj în care Sf. Pavel vorbeşte despre apostazie, adică în II Tesaloniceni, el îi dă un al doilea nume acestui proces. El îl numeşte „taina fărădelegii," „taina nelegiurii." El zice că taina nelegiurii deja se lucrează, pregătind venirea lui Antihrist, care este omul „nelegiuirii." Uitându-ne în jurul nostru, la civilizaţia secolului XX, observăm că cuvântul „nelegiuire" sau „anarhie" este probabil principala caracteristică cu care se identifică/care o defineşte.

Se cuvin aici câteva exemple. În arta modernă, începând cu primele decade ale secolului XX, toate şcolile de artă modernă s-au dizolvat în ceea ce nu poate fi numit decât nişte tipuri de stări nelegiuite: cubism, futurism sfârşind cu nişte clişee pe pânză sau, aşa cum făcea Jackson Pollock[6] acum 25 de ani: stând în mijlocul unor pânze foarte mari, el devenea „inspirat," muind pensula în bene/găleţi şi, întemeiat numai pe ceea ce-i venea la mână, el arunca vopseaua pe pânză. Câteodată ieşea destul de mulţumitor, cu forme drăguţe, dar aceasta nu este artă. Dacă s-a zis că vechii maeştrii au fost numiţi mari creatori de artă, fiindcă lucrau cu mare grijă, având talent şi îndemânare, nu se poate să numeşti artă lucrările unor artişti de felul acesta. Înainte exista o artă unitară ce avea o teorie a ei/cu o ştiinţă a ei. Şi de aici, unii îndrăznesc să facă comparaţii, spunând că aceea era o artă veche, iar aceasta un alt tip de artă şi aşa mai departe. Cu toate acestea, arta modernă este un fel de nelegiuire, deoarece artiştii se lasă în voia imaginaţiei, făcând tot ce se

---

[4] De aici înţelegem că rădăcina tuturor apostaziilor de după aceea – protestantismul şi toate pulverizările ce au rezultat din acest val - este Biserica Romano-catolică, în ciuda faptului că această rădăcină avea ramificaţiile ei adânci în istoria Bisericii... După cum spune şi Ap. Pavel, citat şi de păr. Serafim, *taina fărădelegii* se lucrează de la venirea lui Hristos încoace, primul ei val sau prima ei victorie mai importantă este acelaşi lucru cu apostazia Romano-catolică. Astăzi ni se sugerează că, chipurile, de fapt, suntem fraţi cu Biserica Romano-catolică – sora noastră. După părintele Serafim, e vorba mai degrabă de o [soră] apostată, ce-şi spune Biserică, care vrea să se şi altoiască – ca odinioară păgânii la Creştinătate - pe Trupul Bisericii adevărate. Oare Hristos a întemeiat două surori? Sau una dual? [n. tr.].

[5] În limbaj biblic `avpostasi,a` desemnează o abandonare a unor legi, obiceiuri etc. [cf. Fapte 21: 21], o revoltă împotriva lui Dumnezeu [cf. Iosua 22: 22] o cădere de la credinţă [cf. II Tesal. 2: 3; I Tim. 4:1-3]; pe scurt, împărtăşirea de duhurile lui Antihrist [n. tr].

[6] Jackson Pollock [1912-1956], pictor abstract, tehnica lui a primit numele de „dripping"- picurare, ca unul care picura la întâmplare sau după „inspiraţie" [n. tr].

poate face împotriva legilor artistice. Iar acum, se pot vedea „capodopere" numite simplu oale de supă Campbell, care „valorează" 20.000 $...

În muzica modernă se întâmplă în mod asemănător. Un istoric al muzicii moderne, Albert Frankenstein, a scris o istorie completă a muzicii occidentale iar când a ajuns în secolul XX, s-a oprit şi a zis: „nu mai pot scrie, deoarece ceea ce urmează de aici nu mai este muzica pe care o ştiu eu." Adică aprecia faptul că mai exista câte ceva şi acolo, dar spunea că nu se supune legilor la care se supunea muzica până la sfârşitul secolului XIX; deci este altceva; să scrie altcineva despre ea. De ce? Din nou, un anumit fel de nelegiuire, un principiu nou a intrat în ea.

Pe tărâmul învăţăturilor morale, se poate vedea limpede cum, mai ales în ultimii 20 de ani sau mai mult, nelegiuirea a devenit normă. Şi chiar oameni din înalte poziţii clericale din diferitele denominaţiuni ieşite din Romano-catolicism şi Protestantism şi asa mai departe, sunt câteodată destul de dispuşi să justifice tot felul de lucruri care anterior erau considerate imorale. În prezent suntem martorii unei noi morale, ai unei „etici situaţionale/de caz" [situation ethics] şi altele.

În discursul său de la Harvard, Soljeniţân menţionează în mod special ceea ce s-a întâmplat cu trei ani în urmă în timpul unei pene de curent. El zice: „Pentru numai câteva ore, centrul culturii voastre este lăsat fără energie electrică şi, deodată, mulţimi întregi de cetăţeni americani încep să jefuiască şi să creeze dezordine. Sistemul vostru social trebuie că este destul de instabil şi nesănătos".... Acum patru ani, în America, dacă luminile se stingeau, oamenii s-ar fi ajutat unii pe alţii, ar fi aprins lumânări şi aşa mai departe. Acum, în schimb, se duc şi sparg ferestre, jefuiesc, iau tot ce găsesc în cale, ucid oameni şi dispar pe dată. Într-un timp scurt, ceva s-a schimbat.

Toate acestea sunt un semn a ceea ce Apostolul Pavel numeşte „taina fărădelegii." Este numit taină deoarece taina este ceva ce nu este descoperit pe deplin în această lume; este ceva ce vine din cealaltă lume. Iar „taina dreptei credinţe" [I Tim. 3: 16] reprezintă întreaga istorie a modului cum Hristos a venit din cer voind să ne mântuiască. Taina fărădelegii este opusul: este un fel de taină ce vine din iad, care intră cu forţa în această lume încercând să o schimbe. De aceea, taina fărădelegii sau anarhia se pregăteşte/este pregătită pentru venirea omului nelegiuirii, care este Antihrist.

Chiar şi în politică, în general, sau în conducerea guvernamentală – care nu poate duce la nimic bun dacă nu are în vedere ideea de ordine – ideea nelegiuirii îşi face treptat intrarea. Priviţi la cât de dezbinată este lumea: aproape jumătate din lumea locuită se găseşte în tabăra comunistă. Iar comunismul, dacă-l priviţi în mod obiectiv, este o formă foarte ciudată de ordine politică şi economică, dar care nu duce la nimic bun: din punct de vedere politic tirania este principiul de guvernare, împotriva căreia el pretinde că luptă; în ceea ce priveşte aspectul economic, lucrurile sunt şi mai tulburi, instaurarea ordinii şi realizarea unei societăţi prospere coincide cu/este una cu efortul de a face ca economia să fie mai prosperă decât cea capitalistă/ca în capitalism.

Astfel, din punctul de vedere al celor care au introdus comunismul în sistemul de guvernare mondial, totul pare lipsit de logică, deoarece guvernarea comunistă nu realizează ceea ce intenţionează să realizeze, de unde rezultă un stat sclavagist, precum foarte grăitor scrie Soljeniţân. Şi se pare că va cuprinde întreaga lume. Restul lumii pare că va cădea în el, dovedindu-se neputincios în a se opune dezvoltării acestuia/opri mişcarea comunismului.

Care este pricina tuturor acestora? Voi vorbi acum puţin despre comunism. Nu este un simplu un sistem politico-economic. Din punct de vedere politic, el se susţine prin intermediul terorii, prin Gulag. Şi oricine înţelege ceea ce se întâmplă în lumea de astăzi trebuie neapărat să citească cartea lui Soljeniţân, Arhipelagul Gulag.[7] Cartea ne relatează cu exactitate modul de viaţă din Rusia pe o perioadă de 60 de ani, iar cea din alte ţări pentru 30 de ani sau mai puţin, iar ce urmează, pentru restul lumii [...].

Dar cum este posibil ca oamenii să creadă în sistemul marxist? Dacă într-adevăr credeţi în el, trebuie să admiteţi că este o filosofie foarte ciudată. Nu este o filosofie obişnuită, tocmai bună pentru ca oamenii să o voteze/de votat, sau conform căreia este mai bine a avea un monarh peste mulţi oameni; nu este chiar aşa de simplu. Este ca o/un fel de lume de vis, o lume imaginară.

Marxismul se află exact pe linia mişcărilor foarte răspândite din secolul XVI. Ele au fost numite mişcări anabaptiste: se găsea câte unul şi se proclama Iisus Hristos venit pe pământ, sau un prooroc al lui Iisus Hristos, ieşea în public iar oamenii începeau să-l urmeze. Apoi dădea naştere la o răzmeriţă, iar în final venea principele şi-i nimicea pe toţi, după care pacea se aşternea din nou. Dar între timp, el apuca de înfierbânta toată ţara, iar oamenii simţeau că avea loc un eveniment religios de anvergură.

[7] Cartea a fost tradusă şi în limba română cu câţiva ani în urmă la Editura Univers, în trei volume [n. tr].

Comunismul urmează aceeaşi idee. Dacă o analizaţi mai atent, este de fapt o idee hiliastă – paradisul vine pe pământ, este chiar în faţa noastră.[8] Este foarte interesant să citim despre începuturile mişcării comuniste din secolul XIX, deoarece scrierile primilor lui profeţi, precum Fourier în Franţa, nu sunt altceva decât absurdităţi fantastice. El vorbeşte despre venirea unei ere de pace şi prosperitate în lume, când din toate izvoarele va curge limonadă, când toţi vom merge şi vom culege carne/mezeluri din copaci, şi diverse alte lucruri fantastice.

Cum e posibil ca oamenii să creadă/ia în serios aşa ceva? Dar iată că au făcut-o, iar aceasta este ceea ce a inspirat la început marxismul, până ce Marx în final s-a maturizat, observând că toate acestea nu sunt decât basme, şi că de acum trebuie să se întemeieze pe o „bază ştiinţifică, adică pe ceea ce se numeşte „materialism ştiinţific." Apoi a stabilit mijloacele de înfăptuire a acestor idei, de răsturnare a guvernelor burgheze...

Care ar fi răspunsul lui, dacă ar fi să ajungă la putere? El promite acelaşi lucru pe care-l promiteau şi aceşti oameni. De fapt, chiar Lenin, la întemeierea comunismului rusesc, susţinea ideea că întâi de toate trebuie să fie o revoluţie: schimbarea societăţii, răsturnarea şi uciderea tuturor regilor; clasa de mijloc confiscă toate posesiunile/averile; darea puterii pe mâna „muncitorilor," căci muncitorii sunt primii care intră la închisoare. Puterea se dă cumva „poporului" – deşi de fapt sunt numai câţiva cei care realmente şi-o însuşesc, păstrând-o, cum s-ar zice, temporar la bancă, oamenii nefiind în stare să se ocupe personal de ea – iar după un număr de ani, aceşti aşa-zişi dictatori ai proletariatului urmează să slăbească treptat. După care oamenii devin paşnici, fericiţi, mulţumiţi, nemaifiind nici o problemă. Cineva a întrebat chiar ce se va întâmpla dacă cuiva îi trece prin cap vreo idee religioasă, sau vrea să se întoarcă la o manieră veche de face lucrurile [of doing things]. Ei întreabă dacă va fi nevoie de cel puţin un departament de poliţie. Iar Lenin a răspuns că nu va fi nevoie de aşa ceva deoarece oamenii vor fi atât de schimbaţi în noile condiţii sociale încât atunci când cineva se întâmplă să aibă vreo idee asocială, acesta va fi automat zdrobit ca o insectă de ceilalţi oameni.

Cu alte cuvinte, oamenii vor fi atât de fericiţi – în special cei care se vor ocupa cu nimicirea/zdrobirea – încât o vor face ei înşişi, iar de poliţie, armată sau de alte mijloace nu va mai fi nevoie. Avem de-a face cu un basm perfect. Iar ideologia comunistă se întemeiază pe astfel de idei. Este o filosofie politică foarte ciudată. Aceasta înseamnă că face parte din acelaşi principiu al nelegiuirii. Este un fel de nelegiuire care pretinde a instaura ordinea/fi ordonat. Este o [filosofie] înaintemergătoare a venirii lui Antihrist.

Motivul pentru care comunismul câştigă teren/preia puterea în lume nu este acela că este mai „deştept" decât capitalismul sau democraţia, sau decât altceva de acest tip. Ci pentru faptul că în Occident există un fel de vid spiritual şi, în momentul în care acest vid iese în evidenţă, comunismul se apropie cu paşi repezi câştigând teritorii după teritorii ajungând în prezent să cucerească aproape jumătate din lume.

Cu toate acestea, comunismul nu deţine răspunsul final deoarece este o tendinţă/mişcare/sistem negativ/ă [a negative thing]. De fapt, vedeţi foarte bine ce se întâmplă în Rusia de vreo 10 sau 20 de ani, puteţi vedea limpede că, în privinţa mentalităţii populare, totul mocneşte a revoltă; o revoltă împotriva întregului sistem comunist. Deşi dictatura e la fel de puternică ca întotdeauna, se observă că, în special în ultimii doi ani, ea aruncă din nou tot mai mulţi oameni în închisori, iar poliţia îşi manifestă puterea /arată colţii peste tot. Cu toate acestea, se ridică din ce în ce mai mulţi oameni; dar nu într-o revoltă armată ci mai degrabă într-o înălţare a minţilor ce tinde spre independenţă, ceea ce înseamnă că mai devreme sau mai târziu, întregul sistem se va prăbuşi.

Deci comunismul nu deţine răspunsul; nu poate cuceri întreaga lume, iar apoi să aducă pace şi fericire aşa cum pretinde că poate.[9] Totuşi, între timp, se fac pregătiri pentru un lucru foarte important care trebuie să se întâmple înainte de venirea sfârşitului lumii: urmează să se constituie un guvern mondial unificat din care Creştinismul este cumva aruncat afară. Ceva de acest gen pare că reuşeşte şi comunismul să facă.

Pentru a le asigura oamenilor o bază „spirituală" pentru un singur guvern mondial, trebuie să aibă loc ceva la un nivel mult mai înalt. Şi vedem, de exemplu, idei ale Organizaţiei Naţiunilor Unite, idei care arată

---

[8] Despre sistemele politice şi religioase utopice a scris foarte bine Mircea Eliade în minunata sa carte, *Aspecte ale Mitului*, Editura Univers, 1977; a se cerceta în special cap. IV şi IX. Viziunea sa se apropie destul de mult de cea a părintelui Serafim. Dând mai multe exemple decât el, Eliade afirmă că unele sisteme politice utopice [în fond şi la urma urmei, realitatea demonstrează că *toate* se întemeiază fie pe ideologii şi constituţii utopice, fie pe minciună], au fost iniţiate sau create ca expresie a nostalgiei omului după paradisul pierdut, care ascunde o latentă dorinţă religioasă [adesea incoştientă] de sacru, sau de „mântuire," indiferent cât de vag este înţeles acest termen [n. tr.].

[9] ...De aceea, a hotărât se mai risipească puţin - rămânând şi ei prin preajmă pentru orice eventualitate - lăsând loc comuniştilor din schimbul doi, adică capitaliştilor, care au metode de lucru mai „optime," şi mai „convingătoare," într-un cuvânt, mai „democratice" [n. tr.].

ca un răspuns „spiritual.” Pretinde a contribui la întemeierea unui singur guvern mondial care nu va fi o tiranie, ori unul întemeiat pe o anume idee de tip comunist. Este foarte neclar şi nu se vede nici o temelie creştină. În clădirea ONU există o „capelă de meditaţie” asupra căreia, atunci când a fost construită în urmă cu 20 de ani, s-au stârnit discuţii serioase/aprinse în privinţa tipului de închinare din acel spaţiu. Dacă pui o cruce, eşti identificat cu repeziciune ca fiind creştin; nu poţi pune nici ceva musulman sau hindus, căci şi acestea sunt identificabile şi interprete tendenţios; trebuie să fie ceva "deasupra" tuturor religiilor; trebuie să fie ceva „deasupra religiilor.” În final s-au hotărât asupra unui bloc de piatră negru/lespede neagră. E ca şi cum te-ai închina în faţa unui idol oarecare. Aceasta înseamnă dezvoltarea unui interes religios foarte vag, deoarece, în fond şi la urma urmei, toată lumea are un interes religios. (Nu putem ascunde acest lucru. Comunismul va cădea tocmai din această pricină.[10]) Totuşi, ce lucru deşart! Este exact acel gen de lucru pe care diavolul voieşte să pună mâna, căci în fiecare credinţă religioasă te poţi înşela, dar cel puţin ţi-ai pus inima în ea, iar Dumnezeu îţi poate ierta tot felul de greşeli; dar atunci când nu ai nici un fel de credinţă religioasă şi te dedici unei idei oarecare, atunci demonii vin şi încep să atace.

Un alt semn al vremurilor care se apropie este condiţia/situaţia actuală a evreilor din Israel, din oraşul Ierusalim. Conform profeţiilor Scripturii şi ale Sfinţilor Părinţi ai Biserici Ortodoxe, Ierusalimul va fi capitala mondială a lui Antihrist. El va construi acolo Templul lui Solomon, [Danion, pune notă] în care el va fi venerat ca Dumnezeu. Acesta este unul din evenimentele care vor avea loc chiar în apropierea sfârşitului lumii. Este foarte semnificativ faptul că din 1948 Ierusalimul a ajuns din nou în mâinile evreilor. Dar locul în care s-a situat Templul – sub moscheea lui Omar, nu a ajuns pe mâna lor decât în 1967, deoarece se afla în porţiunea deţinută de musulmani.

Dacă ar fi să-i puneţi cuiva care este la curent cu evenimentele politice din lume, o întrebare de genul: Care credeţi că va fi oraşul ideal pentru a avea o capitală a lumii, în cazul în care se va instaura un imperiu mondial, este evident care va fi răspunsul. Nu poate fi New York, căci este centrul capitalismului. Nu poate fi Moscova, căci este centrul comunismului. Nici Roma nu poate fi, căci Romano-catolicismul se situează încă într-o fel tradiţie limitată. Locul logic este Ierusalimul, deoarece acolo se întâlnesc trei religii şi trei continente. Este locul ideal/logic căci acolo este pace, frăţie şi armonie, toate părând să arate minunat, dar dacă nu au o temelie creştină solidă, ele nu sunt plăcute lui Dumnezeu. Aceste stări de fapt [things] pot fi folosite de Antihrist. Un alt aspect al problemei evreieşti e faptul că mulţi tineri evrei devin interesaţi de Creştinism, deoarece şi printre evrei există acelaşi tip de căutare religioasă şi aceleaşi probleme cu care au de-a face şi alţi oameni, iar unii dintre aceşti evrei se convertesc la Creştinism. Unii vin chiar la Ortodoxie. Deja acesta este un semn şi o pregătire pentru evenimentul întoarcerii evreilor la Creştinism din vremea cea de pe urmă. [...].

Să spun acum câteva cuvinte şi despre Antihrist. El nu este pur şi simplu un dictator nemilos şi anti-creştin. Cred că cei mai mulţi oameni, atunci când se gândesc la Antihrist, se duc cu gândul la cineva ca Hiltler, care a fost un prigonitor, sau Stalin, care prigonea creştinii şi era împotriva religiei. Dar nu era Antihrist, deşi avea unele însuşiri. „Anti” nu înseamnă numai „împotrivă” ci şi „în locul.” El va fi cineva care va veni şi va lua locul lui Hristos; se spune foarte clar că va fi venerat ca Dumnezeu în Templul din Ierusalim [cf. II Tesal. 2: 4].

Nu se vor duce să se închine unui dictator oarecare/obişnuit, iar pentru întreaga lume nu va fi foarte uşor să facă aceasta. Dar el va veni ca un dictator mondial acceptat ca Dumnezeu, ca ceva şi cineva cu însuşiri pozitive; astfel, el va face tot ce-i va sta în putinţă să-L imite pe Hristos şi să-I ia locul. De aceea, Apostolii, în avertismentele lor, accentuează de nenumărate ori şi cu putere că la sfârşitul lumii trebuie să ne ferim de înşelare. Sf. Pavel spune că venirea celui nelegiuit, prin lucrarea lui Satan, va fi cu toată puterea şi cu semne şi minuni mincinoase. Dumnezeu va trimite – adică va îngădui – o mare amăgire iar oamenii or să se încreadă într-o minciună. Adică va fi ceva deosebit de înşelător; va fi într-o asemenea măsură încât chiar şi cei aleşi să cadă în înşelare, de aceea a fost scurtat şi timpul.

Însuşi Hristos avertizează, atunci când vorbeşte despre ultimele zile, că se vor ridica hristoşii amăgitori şi proorocii mincinoşi, care vor arăta semne mari şi minuni ca să amăgească, de este cu putinţă, şi pe cei aleşi. Iar în Apocalipsă, Sf. Ioan afirmă că vremurile din urmă vor fi însoţite de faceri de minuni din partea duhurilor necurate. Astfel, unul din semnele venirii sfârşitului este înmulţirea semnelor şi a minunilor demonice, adică a falselor minuni şi a altor lucruri de acest gen.

Zicând aceste lucruri să pomenesc şi de creşterea în ultimele decade a satanismului făţiş – cultul satanic, care numai în aceşti ultimi 20 de ani şi ceva a ajuns să-şi câştige o faimă şi o popularitate

[10] Adică din conştiinţa/pricină că paradisul pe care trebuia să-l realizeze s-a transformat într-un coşmar [n. tr].

impresionante: oameni care se numesc pe ei vrăjitori;[11] interesul crescând în religiile păgâne asiatice - care în ultimele două sau trei decenii au devenit foarte la modă astfel încât asistăm la o nouă naştere a lor în Occident – guru americani şi englezi, maeştrii zen şi aşa mai departe.

Oamenii par să ia lucrurile foarte în serios, plecându-se la pământ înaintea lui Maharaji, care s-a declarat Dumnezeu – ceva ce nu s-a mai auzit până acum două sau trei decenii. Toate acestea au loc în mijlocul americanilor simpli, idealişti care, naivi fiind, ajung să se plece la pământ înaintea lui Maharaji.

În Creştinismul Occidental – din pricină că s-a pierdut elementul/temeiul adevăratei închinări la Dumnezeu păstrat în Ortodoxie – a apărut o reacţie care ia forma unei „căutări după semne." Ea se manifestă cu tărie mai ales în aşa-numita „Mişcare Harismatică." Au loc un număr destul de mare de lucruri spectaculoase: oamenii „vorbesc în limbi"; grăiesc aşa-zise „proorocii"; au loc un fel de „vindecări," pe scurt, se întâmplă nenumărate lucruri spectaculoase.

Toate acestea sunt în contradicţie cu ceea ce creştinii-ortodocşi cunosc despre viaţa duhovnicească. Este o viziune total eronată a vieţii duhovniceşti, care-i face pe oameni să caute astfel de lucruri şi să le obţină. Bineînţeles, toată această căutare a „păcii," ca în meditaţia transcedentală, dă/insuflă un simţământ mai mult sau mai puţin lumesc de mulţumire, care n-are nimic de-a face cu adevărata râvnă/străduinţă duhovnicească.

În acest caz, putem încerca să numim într-un fel toate aceste tipuri de fenomene oculte şi paranormale care sunt atât de dominate în aceste vremuri: în acest sens, în Uniunea Sovietică s-au făcut diferite cercetări destul de serioase în domeniul percepţiei extrasenzoriale, mult mai mult ca în America, unde oameni care pretind că sunt atei, permit şi chiar promovează cerecetări asupra diverselor fenomene: telepatie mentală, hipnoză, vindecare prin credinţă, profetism, aure umane şi vegetale, aspecte/imagini [photographs] ale graniţelor dintre materie şi psihic, acţiunea minţii asupra materiei. Un psiholog contemporan, Yury Geller, de care cred că aţi auzit, este capabil de a îndoi linguri fără a le atinge, pretinzând că-şi ia puterea de la „fiinţe din afara spaţiului."

Auzind lucruri de genul acesta, unora li se stârneşte râsul, gândind că e ceva foarte amuzant că oamenii sunt atât de stupizi încât să creadă lucruri de acest gen, dar fenomenele care se întâmplă sunt totuşi reale. Explicaţiile pe care le dau oamenii se aseamănă izbitor cu ceea ce ştim din vechile Vieţi de Sfinţi.

Cu alte cuvinte, toate fenomenele relatate de oameni care pretind a fi răpiţi de nave spaţiale [OZN] şi aşa mai departe – indiferent de ce aţi putea gândi despre aceste relatări – sunt exact ceea ce am citit descris în Vieţile Sfinţilor ca moduri în care lucrează demonii, prin remarcabila lor abilitate de a trece de la materie la psihic, de a apărea şi dispărea în acelaşi timp, sau de se mişca cu repeziciune dintr-un loc într-altul. În acest mod lucrează demonii. Este exact/tocmai modul în care lucrează şi aceste aşa-zise „fiinţe spaţiale." Este foarte interesant cum demonii revin în istoria modernă prin mijloace ca acestea.

Toate reprezintă expresia unor atitudini bizare şi oculte, care astăzi dau naştere la ceea ce nu pot fi numite minuni; adică la ceva care nu se pune în acord cu ritmul normal al proceselor naturale. Sunt exact acele lucruri de care Antihrist are nevoie atunci când va veni cu mare amăgire, cu minuni şi fapte drăceşti pentru a înşela oameni.

Mulţi adepţi ai Mişcării Harismatice care nu cred în ocultism, fiind de fapt chiar împotriva lui, privesc totuşi fenomenele „harismatice" într-un context creştin. Există o mulţime de oameni ca aceştia care cred că ceea ce văd este o „revărsare a Duhului Sfânt." Ei o numesc „Celei de-a Treia Ere a Duhului Sfânt" sau „Noua Eră a Duhului Sfânt." Ei cred că acesta este un semn că Hristos va veni curând.

Însă adevăratele proorocii din Sfintele Scripturi, ca şi cele din scrierile Sfinţilor Părinţi, în special cei din perioada Bisericii primare, ne arată exact opusul. Hristos Însuşi zice la Luca 18: 8: *Dar Fiul Omului,*

---

[11] Oare câţi din sutele de mii de cititori ai seriei Harry Potter sau Lord of The Rings [Stăpânul inelelor] pot afirma că nu cred în puterea vrăjitoriei, sau că nu se declară adepţi ai „găştii" lui Harry Potter? Dacă ar crede că sunt numai minciuni şi lucruri deşarte, oamenii le-ar lepăda pe dată. Deşi unii afirmă că nu cred în vrăjitorie, preferă lumea vrăjitoriei pe care aceste cărţi sau filme o propun. Este aici o contradicţie insurmontabilă. Preferinţa pentru filme şi literatură de acest gen denotă un dispreţ ascuns pentru această lume care a devenit insuportabilă pentru omul care i-a distrus frumuseţea cu care Creatorul a împodobit-o. Entuziasmul manifestat pentru lumile imaginare, magice, denotă implicit o plăcere a vizionării lor şi a participării la lumea pe care ele o propun, o participare ce implică o oarecare relaţie cu personajele şi cu acţiunea respectivă, ceea ce noi numim empatie. Suferim, ne bucurăm, luptăm alături de ele de parcă ar fi reale. Când ele înving, învingem şi noi, sau ele au învins pentru noi [...] etc. – cu alte cuvinte, noi scăpăm de monştrii noştri sau stresul nostru (părinţii, şcoala, neputinţele etc.) - în timp ce ele, de fapt, n-au învins nimic, n-au omorât nici un monstru, nici un stres, căci acestea nu există, sunt doar lucrări diavoleşti al căror obiect suntem noi, cei ce ne bucurăm de ele ca de nişte lucruri existente; creştinii biruiesc prin Hristos şi invers, iar vrăjitorii imaginari [demonii] biruiesc pentru admiratorii lor şi invers, numai că amăgiţii vor scăpa cununa „luptelor" tocmai atunci când îşi închipuie că au pus mâna pe ea [n. tr].

când va veni, va găsi, oare, credinţă pe pământ? Cu alte cuvinte, adevărata turmă a lui Hristos de la sfârşit va fi foarte mică, iar cei mai mulţi creştini/majoritatea creştinilor, sau oamenii care se îşi spun creştini, îi vor urma lui Antihrist.

Ideea aceasta a „Noii Ere a Duhului Sfânt" este şi ea la rândul ei o ideea hiliastă, ce reclamă un fel de adaptare lumească a Raiului. Ea a tulburat lumea Occidentală încă din secolul XII apărând pentru prima dată în viaţa lui Francisc din Assisi.

Toate acestea sunt semne negative, iar creştinul are datoria să se pregătească pentru cele mai multe lucruri negative cu putinţă. Cu toate acestea, trebuie să fi m pregătiţi şi pentru semnele negative de la sfârşitul lumii. În primul rând, unul din semnele pozitive este Israel. Desigur că statul Israel este o chestiune total diferită, dar însuşi faptul că vremurile arată de ca şi cum mijesc la un început de convertire la Hristos a unora dintre evrei, - un fapt foarte îmbucurător, foarte pozitiv, căci despre aceasta vorbea şi Apostolul Pavel, zicând că mai degrabă ar prefera să fie aruncat în Gheena de dragul poporului său, doar-doar de s-ar trezi la cunoaşterea şi vederea lui Hristos, Care mai mult pentru ei a venit.

Avem apoi mişcarea de convertire la Ortodoxie din multe părţi ale lumii. În Africa, de exemplu, de 50 de ani încoace are loc o remarcabilă mişcare de convertire a celor din Uganda, Kenya Tanzania, Congo şi alte ţări. Primim adesea de la ei scrisori scrise într-un stil foarte simplu, foarte „evanghelic," despre „bucuria întru Domnul"; ei au textele Scripturii şi sunt foarte credincioşi şi evlavioşi faţă de Ortodoxie; ei sunt tocmai acel gen de oameni cu inima simplă pe care-i doreşte Hristos. Iată ce fel de oameni vin acum la Ortodoxie.

Acelaşi lucru se întâmplă şi în alte ţări; chiar şi aici în America, vedem cum din ce în ce mai mulţi oameni se trezesc la Ortodoxie, adesea fără vreun motiv bine definit, ei descoperă Ortodoxia este adevărată Biserică. Se întâmplă de asemenea şi în Europa de Vest şi alte ţări. Apoi urmează îndurerata Rusie, aceasta fiind o temă care necesită multe discuţii. Cu siguranţă că în această ţară se întâmplă un lucru extraordinar, ţară care îndură comunismul şi ateismul de mai bine de 60 de ani, şi care, conform legilor comuniste – deoarece religia este numai o rămăşiţă superstiţioasă a trecutului, iar/căci toate bătrânele sunt au murit – nu mai trebuie să rămână nici o religie, dar acum, după 60 de ani, când toate bătrânele au murit, religia se întoarce mai puternică ca niciodată.

De aceea, ceva nu este regulă cu ideea lor, şi acest „ceva" care nu este în regulă este că nu-şi dau seama că sufletul Îl vrea pe Dumnezeu, Îl vrea pe Hristos; iată cum aceşti oameni au îndurat 60 de ani de jug ateist, ceea ce nu e lucru mic într-o societate întemeiată pe necredinţă. Oamenii au îndurat mult, dar nu s-au lăsat robiţi, ci s-au întors şi au crezut în Dumnezeu. Soljeniţân spune despre Rusia şi despre alte ţări care au îndurat comunismul următoarele: „Prin suferinţe cumplite, ţara noastră a ajuns la un progres spiritual de o intensitate atât de mare încât sistemul Occidental în starea lui actuală de epuizare spirituală nu ne pare deloc atractiv. Un fapt incontestabil este slăbirea [morală a] fiinţelor umane [human beings] din Occident, în timp ce în Răsărit ele sunt tot mai neclintite şi puternice. Şase decenii pentru poporul nostru şi trei pentru popoarele din Europa de Est. În tot acest timp, noi am trecut printr-un exerciţiu spiritual prin care am ajuns să ne situăm mult înaintea experienţelor occidentale".

Părintele Dimitrie Dudko cu deosebire, spune lucruri asemănătoare, argumentând foarte bine în acest sens; el zice că cineva i-a spus o dată cât de bine este să fi în Occident, deoarece acolo oamenii au multă libertate şi pot să-şi practice Creştinismul în libertate. Iar el a răspuns că acolo oamenii au o spiritualitate cu confort, în timp ce aici noi avem o spiritualitate cu suferinţă şi, de aceea, este una mai adâncă. Iar pe temeiul suferinţelor şi a martiriului nostru, poate creşte/apărea o sămânţă de Creştinism, fiindcă sângele martirilor este sămânţa Creştinismului. Iată de ce în poporul rus şi în cei care au suferit sub comunism în general, se întâmplă ceva foarte profund.

Iar pe lângă această nădejde pe care o /acest optimism pe care-l vedem venind din Rusia, care se trezeşte la rădăcinile ei/lui creştine, luăm de aici şi o lecţie foarte practică: în aceşti ultimi 60 de ani, Rusia a trecut prin experienţa vieţuirii în catacombe, sub persecuţii, în camerele de tortură şi sub acţiunea tehnicilor mai rafinate ale Gulagului modern, şi totuşi/iar oamenii au supravieţuit. Şi avem chiar relatări ale modului cum au supravieţuit, de unde aflăm cum au fost torturaţi şi cum au trecut prin aceasta. De aceea, dacă o astfel de persecuţie ar veni şi aici în America, putem afirma că avem un început, ceva pe care să ne putem bizui; deja avem mai multă nădejde decât putem îndura aceleaşi lucruri pe care le-au îndurat şi ei.

În cele din urmă, întreaga viziune a Creştinismului ortodox este una pozitivă. Chiar şi în primele veacuri, când întreaga lume romană era împotriva Bisericii vânând pur şi simplu creştinii din catacombe dându-i la chinuri şi moarte... Iar creştinii mergeau la moarte cântând.

Desigur că astăzi, mai mult ca oricând, simţim în spate experienţa ultimelor secole de sfinţenie ortodoxă, Sfinţi Părinţi, martiri, asceţi: toţi cei care au trăit pentru Hristos în această lume, din diferite ţări –

din Apus, din Răsărit, de la Miazăzi şi de la Miazănoapte. Se cuvine să cunoaştem această experiență, o mare parte din ea o avem în limba engleză, ea dând efectiv răspuns la toate întrebările contemporane ce s-ar putea pune.

Iar dacă avem acest contact viu cu sfinții tuturor veacurilor şi cu toți cei care astăzi suferă pentru Hristos, mai ales cu oameni ca părintele Dimitrie Dudko, mulțimea de oameni din lagărele de prizonieri... Ar trebuie să citiți revista *Orthodox America*. Fiecare număr conține articole despre oameni care suferă în lagărele de prizonieri şi este foarte încurajator să vedeți cum aceşti oameni, aflați în mijlocul a multe feluri de torturi, refuză să cedeze, iar atunci când par că cedează un pic, dovedeşte mai puțin o slăbiciune, cât faptul că nu le-a fost uşor...; cu toate acestea, ei sunt încă extrem de curajoşi, ceea ce pentru noi reprezintă un îndemn şi o sursă de inspirație. Noi, cei din starea de liberate, nu putem găsi nici o scuză ca să nu oferim lupta noastră lui Dumnezeu/pentru a nu-L lăsa pe Dumnezeu să lupte pentru noi.

Ei bine, cam aşa/iată cum se prezintă lucrurile în linii mari. Poate aveți întrebări, prin care putem discuta mai departe.